

М.А. Шульга, д-р політ. наук, проф., М.В. Коновалова, асп.,
КНУТШ, Київ

ИННОВАЦИИ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ СЕРВИСНОГО ГОСУДАРСТВА

В статье проанализирован процесс формирования инноваций в организации и функционировании государственной службы как залог развития "сервисного государства". Делается вывод, что в современных условиях развития предоставление качественных государственных услуг возможно только при эффективном внедрении инноваций в государственном управлении. Как пример развития успешных инноваций для улучшенного предоставления государственных услуг рассматривается опыт Грузии.

Ключевые слова: система государственного управления, государственная служба, сервисное государство, государственные услуги, инновации.

M. Shul'ga, doctor of political science, professor, M. Konovalova, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

INNOVATIONS IN GOVERNANCE AS A CONDITION FOR THE DEVELOPMENT OF THE SERVICE STATE

The process of the formation of innovation in the organization and functioning of the public service as a prerequisite for the development of "state service" is analysed. It is concluded that the provision of quality public services can be effective only by providing innovations in public administration. As an example of successful innovations for improved public service delivery is considered Georgia's experience.

Keywords: system of government, civil service, state service, public services, innovation.

УДК 353.9

О. В. Якібчук, асп.
КНУТШ, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Визначено особливості екологічної безпеки України в системі національної безпеки. Описано об'єкти, суб'єкти національної безпеки та її екологічну складову. З'ясовано принципи забезпечення екологічної безпеки. Окреслено функції системи забезпечення безпеки. Названо найбільші забруднювачі доєкілля на території України, що загрожують національній екологічній безпеці.

Ключові слова: національна безпека, екологічна безпека, екологічна політика держави, функції системи забезпечення безпеки.

Дослідження екологічної безпеки як складової національної безпеки є порівняно новою сферою, що набула актуальності у світі, який глобалізується. Також сьогодні змінюється характер екологічних загроз природного й техногенного характеру, небезпеки й загрози стають все більше взаємопов'язані, а їх дослідження більше зміщується у міждисциплінарну площину, що і зумовлює актуальність пропонуваної проблематики. Також через антропогенну діяльність постійно зростає ризик природних катастроф, що часто є першопричиною більшості надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру.

Наприкінці ХХ ст. людство втрачало внаслідок аварій та катастроф 5-10% сукупного валового продукту, тоді як його щорічний приріст становив лише 2-3%. Хоча в сучасному глобалізованому світі екологічна безпека є проблемою транснаціональною, та не може вирішуватись зусиллями лише однієї держави, подолання екологічних загроз є обов'язковою складовою економічної політики держави та основним завданням екологічної безпеки окремо взятої держави. Для здійснення екологічної політики на державному рівні необхідно усвідомлювати економічну спроможність розв'язання екологічних проблем у контексті певних екологічних загроз і фінансової спроможності. Основним показником, який використовується в міжнародній статистиці, є співвідношення активності держави в царині екологічної політики з певними значеннями розміру ВВП на душу населення на рік. Так, Японія розпочала активне впровадження екологічної політики після досягнення ВВП на душу населення на рівні 1600 дол. США, а Тайвань – 5500 дол. США. Але основою для визначення спроможності до реалізації тієї чи іншої моделі екологічної політики є національний інтерес у сфері екологічної безпеки. Національний екологічний інтерес є фундаментальною цінністю суспільства, яка спирається на поєднання інтересів регіону, міста, об'єкта з інтересами держави

та глобальної спільноти, дотримання міжнародних угод у цій сфері. Національний екологічний інтерес забезпечується державними інституціями й державною політикою у сфері екологічної безпеки [3, с. 105-106].

Питання екологічної безпеки є важливою ознакою суверенної держави, нагальною потребою суспільства та кожної людини, особливо для суспільства перехідного типу, де кризи та конфлікти зустрічаються так часто, що здається ніби країна не виходить з них. За таких умов керівництво держави мусить постійно приділяти підвищену увагу виробленню виваженої політики національної безпеки. На сьогодні, мабуть, немає більш вживаних слів, ніж "безпека". І це зрозуміло, оскільки поняття "безпека" охоплює практично усі сфери життєдіяльності суспільства.

На національному рівні саме державі належить провідна роль у системі забезпечення безпеки. Вона створює розгалужену законодавчу базу і виконавчі органи, підтримує силові структури на рівні, необхідному для виконання покладених на них завдань, створення системи попередження негативних наслідків екологічних та техногенних катастроф, забезпечує розвиток економіки, політично-соціальну стабільність, участь опозиційних партій, громадських організацій, незалежних експертів у діяльності відповідних державних структур, що забезпечують безпеку, та сталість розвитку суспільства України.

Закон України "Про основи національної безпеки України" свідчить, що національна безпека – це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, у якій забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам [1, с.1].

Відповідно до пропозицій "Фонду національної міжнародної безпеки" при ЮНЕСКО, національна безпека визначається як система державних та суспільних гарантій, що забезпечують стабільний розвиток нації, захист базово-

вих цінностей та інтересів, джерел духовного і матеріального добробуту від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Беручи до уваги геополітичну і внутрішню обстановку в Україні, діяльність усіх державних органів має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, захисті суверенітету і територіальної цілісності України, безпеки її прикордонного простору, піднесенні економіки країни, забезпеченні особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, викориненні злочинності, вдосконаленні системи державної влади, зміцненні законності і правопорядку та збереженні соціально-політичної стабільності суспільства, зміцненні позицій України у світі, підтриманні на належному рівні її оборонного потенціалу і обороноздатності, радикальному поліпшенні екологічної ситуації [1, с.8].

Об'єктами національної безпеки є: людина і громадянин – їхні конституційні права і свободи; суспільство – його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище та природні ресурси; держава її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність [1, с.3]. Так законодавець визначив навколишнє природне середовище і природні ресурси одним із головних об'єктів національної безпеки. Обмеження категорії "національна безпека" кордонами держави не дає змоги вийти на рівень глобальних та регіональних проблем, які також впливають на стан усіх складових національної безпеки. Але наприклад, глобальне потепління клімату, бурі, тайфуни, землетруси, розширення зони пустелі, нестача продовольства, "демографічний вибух", етнічні конфлікти тощо суттєво впливають на життєдіяльність людини, соціуму або держави і потребують захисту міжнародних об'єднань, організацій міжнародного співтовариства.

Тобто, залежно від засад класифікації, об'єкти безпеки можуть визначатись:

- за територіально-просторовою ознакою: глобальні, регіональні, субрегіональні, трансрегіональні, державні (національні), суспільні (групові), індивідуальні;
- за сферами забезпечення необхідних умов життєдіяльності: політична, економічна, екологічна, соціальна, воєнна, демографічна, технологічна, продовольча, інформаційна;
- за формою виразу: матеріальні й духовні цінності, національні інтереси.

Відповідно до Закону України "Про основи національної безпеки України" **суб'єктами забезпечення національної безпеки є:**

Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; Національний банк України; суди загальної юрисдикції; прокуратура України; місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; Збройні Сили України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; громадяни України, об'єднання громадян [1, с.4]. У широкому розумінні суб'єктом безпеки може виступати окрема людина, певні соціуми, держава, об'єднання держав, а також створювані ними установи, організації, практична діяльність яких спрямована на виявлення, попередження, послаблення, локалізацію, ліквідацію викликів і загроз. Але можливість різних суб'єктів впливати на стан безпеки – суттєво відрізняються. Причини насильства і нестабільності треба шукати в розриві між уповільненим розвитком політичних інститутів і прискорених про-

цесів змін, що фактично відбуваються в економіці та соціальному житті країни. Попри всі національні, цивілізаційні та історичні особливості у загальносвітовому контексті держава на цей час залишається головним суб'єктом забезпечення безпеки.

Основними принципами забезпечення національної безпеки є: Пріоритет прав і свобод людини і громадянина; верховенство права, пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів, своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам, чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки, демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією держави та іншими структурами в системі національної безпеки використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки, національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, воєнній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах, вибір конкретних засобів і шляхів забезпечення національної безпеки України обумовлюється необхідністю своєчасного вжиття заходів, адекватних характеру і масштабам загроз національним інтересам [1, с.5].

Більшість дослідників в структурі Національної безпеки виділяють:

економічну безпеку – що гарантує сталість економічної системи держави, вдосконалення структури народного господарства, захищеність його від зовнішніх та внутрішніх загроз, подолання кризових явищ в економіці, також полягає у гарантіях реформування економічної системи з метою посилення здатності прямо та опосередковано забезпечувати стратегічні і поточні потреби суспільства у матеріальних продуктах, захищеності від зовнішніх і внутрішніх деформацій, кон'юнктурних коливань, органічну адаптованість до вимог світового ринку;

політичну безпеку – стан захищеності політичних інтересів особи, соціальних груп, держави від внутрішніх та зовнішніх загроз, а також система заходів щодо забезпечення цієї захищеності. У багатьох випадках вона ототожнюється з **державною безпекою**, проте її зміст значно ширший. Політична безпека означає безпеку всього політичного життя. Захищеність прав і свобод громадян, політичних партій, громадських об'єднань, рухів, цілісність і незалежність держави від політичного тиску та агресивних устремлінь на міжнародній арені [4, с.145].

соціальну безпеку. Сам термін порівняно новий і не набув усталеного тлумачення серед науковців та практиків. Під час розгляду цього питання в контексті національної безпеки видається можливим виходити із визначення "соціальної безпеки" як стану гарантованої правової й інституціональної захищеності життєво важливих соціальних інтересів особи й суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз. Такими життєво важливими соціальними інтересами особи є захищеність основних життєвих та соціальних потреб на об'єктивно визначеному сучасному рівні (зокрема умов для задоволення зрослих матеріальних і духовних потреб на основі вільної праці та винагороди за її результати, безпеки життєдіяльності тощо);

воєнну безпеку – стан захищеності прав і свобод громадян, базових інтересів та цінностей суспільства і суверенної держави від можливих зазіхань із застосуванням воєнної сили. Особливістю воєнної безпеки є те, що вона є частиною державної безпеки і в той же час функціонує як самостійне явище. Воєнні аспекти

мають всі інші види безпеки – соціальна, економічна, екологічна, інформаційна тощо [4, с.146];

національно-культурну безпеку – забезпечує погодження інтересів української нації та інших національностей, які проживають на території України, запобігання конфліктам і ворожнечі на національному ґрунті, реалізацію демографічної і міграційної політики як засобу гармонізації національних і соціальних відносин, відродження її примноження національної духовної і матеріальної культури народу, підвищення рівня його освіти; безпека суверенної Української держави залежить насамперед від рівня національної самосвідомості і національної самоповаги її громадян. З огляду на це, національно-культурний аспект національної безпеки України полягає у проведенні відповідними секторами її суспільної системи далекосяжної цілеспрямованої діяльності щодо забезпечення сприятливих умов для демографічного, етносоціального та національно-культурного відродження і подальшого розвитку громадян всіх національностей, які мешкають в Україні, з метою узгодження та гармонізації їх інтересів, усунення елементів конфлікту на національному ґрунті та у міжнаціональних стосунках;

інформаційну безпеку – що зумовлено насамперед тим, що сучасний світ рухається до глобального інформаційного суспільства. І будь-яка країна, що своєчасно та енергійно не відреагує на інформаційні виклики цього новітнього світу, буде приреченою реагувати на них "навздогін", навряд чи розраховуючи на повноцінну реалізацію власних національних інтересів;

науково-технічну безпеку – цестан захищеності наукового потенціалу держави, наявних в країні конкурентоспроможних технологій, а також недопущення та усунення наслідків технологічної недосконалості господарської діяльності;

екологічну безпеку – створює механізми для запобігання деградації і оздоровлення навколишнього середовища, піклування про здоров'я народу, формування соціально-правових та економічних умов, що виключали б завдання збитків навколишньому середовищу з боку інших країн світу, їх державних структур, підприємств та окремих громадян, підтримання такого стану природного середовища, що забезпечує нормальні умови життєдіяльності населення і суспільного відтворення; запобігання виникненню екологічної загрози; упередження погіршення екологічної рівноваги і виникнення небезпеки для здоров'я людини, суспільства, нації; виявлення джерел екологічного ризику з боку техногенних, економічних, соціальних, політичних структур і шляхів його запобігання; захист природно-ресурсного і людського потенціалу держави.

Відповідно до стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року в Україні найбільшими забруднювачами довкілля є: у Вінницькій області Ладжинська ТЕС НАК "Енергетична компанія України" ВАТ "Західенерго", Вінницьке обласне комунальне виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства "Вінницяводоканал", Полігон ТПВ. У Дніпропетровській області ВАТ "Дніпровський металургійний комбінат ім. Дзержинського", ВАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг", ВАТ "Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського", Придніпровська ТЕС ВАТ "Дніпроенерго", Криворізька ТЕС ВАТ "Дніпроенерго", У Донецькій області ВАТ "Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча", ВАТ "Металургійний комбінат "Азовсталь", "Старобешевська ТЕС" СО ВАТ "Донбасенерго", Вуглегірська ТЕС ВАТ "Державна енергогенеруюча компанія "Центренерго, Орендне підприємство "Шахта ім. О.Ф. Засядько" (м. Донецьк) – викиди (ме-

тан). У Житомирській області КП "Житомирське ВУВКГ". У Закарпатській області Воловецька газокомпресорна станція, Ужгородська дирекція залізничних перевезень Львівської залізниці, ВАТ "Закарпатгаз". У Запорізькій області ВАТ "Запоріжсталь", ВАТ "Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат", ВАТ "Запорізький завод феросплавів", ВСП Запорізька теплоелектростанція ВАТ "Дніпроенерго", ВАТ "Дніпроспецсталь". У Івано-Франківській області Бурштинська ТЕС ВАТ "Західенерго", КП "Івано-Франківськводоохотехпром", ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття", Управління магістральних газопроводів "Прикарпаттрансгаз", Нафтогазовидобувне підприємство "Долинанафтогаз". У Київській області ВАТ "Державна енергогенеруюча компанія "Центренерго" Трипільська ТЕС (м. Українка), Полігон ТПВ № 5 ВАТ "Київспецтранс", Комунальне підприємство "Васильківська шкіряна фірма" (м. Васильків). Полігон промислових відходів ВАТ "Росава". У Кіровоградській області ДП "Східний гірничо-збагачувальний комбінат", ТОВ "Побужський феронікелевий комбінат" (сmt. Побужьке, Голованіський р-н), Комунальне підприємство "Кіровоградське водопровідно-каналізаційне господарство Кіровоградської міської ради". У Луганській області ВАТ "Алчевський металургійний комбінат" (м. Алчевськ) – викиди, скиди, відходи, ВАТ "Алчевський коксохімічний завод", ТОВ "Северодонецьке об'єднання "Азот", ВАТ "Лисичанська сода", СО Луганська ТЕС ТОВ "Східенерго", ТОВ "ЛІНІК", ТОВ "Рубіжанський Краситель". У Львівській області Добротвірська ТЕС, Управління магістральних газопроводів "Львівтрансгаз", Державне підприємство "Львіввугілля", Роздільське державне гірничо-хімічне підприємство "Сірка", КМП "Збиранка", Львівське міське комунальне підприємство "Львівводоканал". У Миколаївській області ТОВ "Миколаївський глиноземний завод", ВАТ "Юг-Цемент" (сmt. Ольшанське), МКП "Миколаївводоканал", КП "Миколаївкомунтранс" (м. Миколаїв). У Одеській області ВАТ "Одеський припортовий завод", ВАТ "Ізмаїльський целюлозно картонний комбінат", КВЕП "Котовськводоканал", ТОВ Філія "Інфоксводоканал", ВАТ "Одесагаз". У Полтавській області АТ "Укртатнафта", ВАТ "Полтавський гірничо-збагачувальний комбінат", Кременчуцька ТЕЦ ВАТ "Полтаваобленерго". У Рівненській області 1. ВАТ "Волинь-цемент", ВАТ – "Рівнеазот", Відокремлений підрозділ Рівненська АЕС (м. Кузнецовськ). У Сумській області ВАТ "Сумхімпром", ВАТ "Сумське НВО ім. М.В. Фрунзе", Сумське лінійно-виробниче управління магістральних газопроводів, НГБУ "Охтирканафтогаз" ВАТ "Укрнафта", Качанівський газопереробний завод ВАТ "Укрнафта". У Тернопільській області Полігон твердих побутових відходів м. Тернополя, Тернопільське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів. У Харківській області Зміївська ТЕС ВАТ ДЕК "Центренерго" ВАТ "Балцем", ДП ТЕЦ-2 "Есхар", ВАТ "Харківська ТЕЦ-5", ДКП "Харківкомуночиствод". У Херсонській області ЗАТ "Херсонський нафтопереробний завод", ВАТ "Херсонська теплоелектроцентрально", ВАТ "Південний електромашинобудівний завод", ВАТ "Херсонський суднобудівний завод", ЗАТ "Таврійська будівельна компанія", Комунальне виробниче управління "Бериславський водоканал". У Хмельницькій області ВАТ "Подільський цемент", Хмельницьке комунальне підприємство "Спецкомунтранс". У Черкаській області ВАТ "Азот", ВАТ "Черкаське хімволокно", ЗАТ "Миронівська птахофабрика". У Чернівецькій області ВАТ "Чернівецький олійно-жировий комбінат", ВАТ "Мамалізький гіпсовий завод" (с. Мамаліга), ДКП "Чернівціводоканал. У Чернігівській області КЕП "Чернігівська ТЕЦ" ТОВ фірми "ТехНова", КП "Чернігівводока-

нал", ВАТ "Чернігівське хімволокно". У м. Києві Акціонерна енергопостачальна компанія "Київенерго" (Філія "Завод "Енергія", ТЕЦ № 5, ТЕЦ № 6), ЗАТ "Енергогенеруюча компанія "ДАРтеплоцентраль", ВАТ "Акціонерна компанія "Київводоканал" (Деснянська та Дніпровська водопровідні станції, Бортницька станція аерації (БСА). У м. Севастополі ДКП "Севміськводоканал". У АР Крим ЗАТ "Кримський Титан", ВАТ "Кримський содовий завод", Кримське республіканське виробництво "Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства м. Сімферополя", Полігон побутових відходів (сmt. Гаспра, м. Ялта), Полігон побутових відходів (м. Судак) [5].

Цей список невичерпний і постійно поповнюється все новими об'єктами. Тому на національному рівні функціонує система забезпечення безпеки, зокрема й екологічної, що створена як специфічний суспільний інститут, який має виконувати відповідні функції.

До таких функцій належать:

Регулятивна (або розподільча) функція. За рахунок створення специфічної системи структурних елементів, а також особливих нормативно-правових відносин між уже чинними державними органами забезпечуються заходи щодо запобігання і локалізації конфліктних ситуацій або дій за екстремальних умов.

Спеціально створювані органи системи забезпечення безпеки мають особливий статус та особливі повноваження щодо інших державних органів. Їхні пропозиції за умов нормального функціонування суспільної системи повинні мати виключно рекомендаційний характер доти, поки державні структури спроможні своїми силами контролювати ситуацію та впливати на її розвиток. Питання обмеження можливостей державних структур вирішується розробкою як індикаторів екстремальних ситуацій, так й індикаторів реальних можливостей державних структур адекватно реагувати на надзвичайну ситуацію;

Акумулятивна функція. Вона спрямована на вирішення цілого ряду важливих завдань: збирання та накопичення інформації, необхідної для прийняття важливих політичних рішень; об'єднання інтелектуального потенціалу вчених, політиків, масових громадських організацій, окремих громадян для проведення експертних оцінок окремих проектів, постанов, реальної ситуації в регіоні та державі тощо; формування державних матеріальних запасів та людських резервів, що призначені діяти в екстремальних ситуаціях, та контроль за їх використанням; нагромадження та узагальнення міжнародного досвіду роботи аналогічних структур;

Аналітична функція. Спрямована на дослідження та оцінку ступеня внутрішніх і зовнішніх загроз, розробку відповідних пропозицій та рекомендацій управлінським структурам з їх подолання;

Прогностична функція. Дає можливість виявляти тенденції розвитку надзвичайних ситуацій, прогнозувати наслідки реалізації управлінських рішень з урахуванням їхнього впливу на навколишнє середовище, політику, економіку, соціальну сферу;

Компенсаторна функція. За рахунок створення специфічних структур, матеріальних та людських резервів система забезпечення безпеки спроможна доповнити або компенсувати відсутність у звичайних державних установах можливостей (щодо аналізу ступеня розвитку надзвичайних ситуацій, матеріальних засобів їх розв'язання і т. ін.);

Інформаційна функція. Передбачає збирання та опрацювання інформації, що має значення для забезпечення національної безпеки, її розповсюдження, або навпаки утаємнення від населення; з метою формування громадської думки;

Координуюча функція. Передбачає певні дії, спрямовані на узгодження роботи різних державних структур за екстремальних умов і на етапі розробки управлінських рішень. Координація дій потрібна не лише між елементами формальної структури, але й між державою та неформальними об'єднаннями. Досягти певного консенсусу з метою зниження внутрішнього соціального напруження – найважливіша умова стабільності соціальної системи. Форми координації зусиль можуть бути найрізноманітнішими – від мораторію на здійснення широкомасштабних політичних акцій до підтримки певних декретів уряду в кризовій ситуації. Ефективність цієї функції зумовлюється відкритістю системи забезпечення безпеки [4, с.150];

Зовнішньополітична функція. Полягає в захисті корінних національних інтересів (збереження цілісності території держави; захисті навколишнього середовища; конституційного устрою; політичної незалежності; забезпечення сприятливих умов розвитку нації; забезпечення зовнішньоекономічних пріоритетів держави; запобігання збройної агресії та силовій загрози), боротьбі з міжнародним тероризмом, наркоторгівлею і злочинністю. Участь у міжнародних акціях з підтримки миру й безпеки. Підтримка зусиль щодо формування систем колективної безпеки різних рівнів. Встановлення тісних дипломатичних, економічних, культурних зв'язків з іншими країнами. Політичне співробітництво у розв'язанні складних міжнародних проблем (наприклад, проблеми екологічної загрози довкіллю).

Таким чином, виходячи із розуміння того, що система забезпечення екологічної безпеки базується на здатності держави захищати свої інтереси та реалізовувати свої цілі, визначаємо мету її функціонування як дотримання балансу життєво важливих інтересів особи, суспільства й держави шляхом забезпечення належного екологічного балансу. Реалізація цього завдання має сприяти виробленню відповідної політики.

Реалізація екологічної політики потребує ефективного функціонування системи законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованого на досягнення національних пріоритетів. Основними вимогами до такого законодавства є його відповідність Конституції України, наближення до відповідних директив ЄС, забезпечення впровадження багатосторонніх екологічних угод (конвенцій, протоколів тощо), стороною яких є Україна, соціальна прийнятність, реалістичність, економічна ефективність. Законодавство має сприяти гнучкому застосуванню відповідних економічних інструментів для стимулювання впровадження інноваційних екологічних технологій, розв'язанню екологічних проблем на місцевому рівні.

Метою національної політики екологічної безпеки є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природоохористування та збереження природних екосистем.

Сьогодні антропогенне і техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу.

Тривалість життя в Україні становить у середньому близько 66 років (у Швеції – 80, у Польщі – 74). Значною мірою це зумовлено забрудненням навколишнього природного середовища внаслідок провадження виробничої діяльності підприємствами гірничодобувної, ме-

талургійної, хімічної промисловості та паливно-енергетичного комплексу [5].

Першопричинами екологічних проблем України є: успадкована структура економіки зі значною часткою ресурсо- та енергоємних галузей, негативний вплив якої був посилений переходом до ринкових умов, зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури, чинна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розмежування природоохоронних та господарських функцій, недостатня сформованість інститутів громадянського суспільства, недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього

природного середовища та переваг сталого розвитку, недотримання природоохоронного законодавства.

Список використаних джерел

1. Закон України про основи національної безпеки України (зі змінами та доповненнями 18.05.2013) від 19 червня 2003 року.
2. Косенко Д.В. Рационализация политической власти как платформа для общественных инноваций в постнациональном государстве // Молодой ученый – Чита: Издательство "Молодой ученый" 2014. Вып. 12 (71). – С. 336-3339.
3. Мала енциклопедія міжнародної безпеки / [за заг. ред. Ю.Л. Бошицького, О.В. Потехіна]. – К.: Вид-во Європейського університету, 2012. – 368 с.
4. Політологічний енциклопедичний словник / [упорядник Горбатенко В.]. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
5. Стратегія державної екологічної політики України на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/about/strategy>.

Надійшла до редколегії 05.08.14

А.В. Якибчук, асп.
КНУТШ, Київ

ОСОБЕННОСТИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ В СИСТЕМЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Определены особенности экологической безопасности Украины в системе национальной безопасности. Описано объекты, субъекты национальной безопасности и ее экологическая составляющая. Выявлены принципы обеспечения экологической безопасности. Определены функции системы обеспечения безопасности. Отмечены крупнейшие загрязнители окружающей среды на территории Украины, которые угрожают национальной экологической безопасности.

Ключевые слова: национальная безопасность, экологическая безопасность, экологическая политика государства, функции системы обеспечения безопасности.

O. Yakibchuk, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

FEATURES OF ECOLOGICAL SAFETY OF UKRAINE IN THE NATIONAL SECURITY

The features of ecological safety of Ukraine in the national security system were determined. There were described objects, subjects and environmental component of national security. It was elucidated the principles of environmental safety. The functions of the system security were determined. It was marked the largest polluters in Ukraine that threaten national ecological security.

Keywords: national security, environmental safety, environmental policies of the state, security system functions.